

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.II.20.171/2022/5.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke

Dr. Kiss Gábor előadó bíró

Dr. Hajdu Edit bíró

A felperes: felperes

(cím)

A felperes képviselője:

Dr. Tomor Attila ügyvéd

(cím1)

Az alperes: alperes

(cím)

Az alperes képviselője:

Dr. Galambos Tamás Ügyvédi Iroda

(cím2, ügyintéző: dr. Galambos Tamás

ügyvéd)

A per tárgya: lakás kiürítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.662/2021/6.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Dunakeszi Járásbíróság 9.P.20.859/2020/11.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 63.500 (hatvanháromezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A helység, hrsz helyrajzi számú, természetben a helység, utca, házszám szám alatti kivett lakóház, udvar megnevezésű ingatlan (a továbbiakban: az ingatlan) a felperes tulajdona. A felperes az alperes édesanyja.

[2] A felperes és házastársa, az alperes édesapja 2000-ben vették meg a telket és arra lakóházat építettek azzal a céllal, hogy saját és három gyermekük lakhatását is biztosítani tudják. A három gyermek közül 2007-ben csak az alperes költözött be a szülőkkel az ingatlanba, jelenleg az épület felső szintjén lévő helyiségeket használja. Az alperes 2001 óta dolgozik a családi tulajdonban álló vállalkozásokban.

[3] Az alperes édesapja időközben végintézkedés hátrahagyásával elhunyt. A felperes az ingatlanban fennálló $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadán kívül a további $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadot végrendeleti öröklés címén szerezte meg a 2016. január 13-án kelt végrendelet alapján, amelyben a felperes és a házastársa együtt rendelkeztek meglévő vagyonukról azzal, hogy

bármelyikük halála esetén a túlélő házastársat illeti meg a hagyaték, mindkét fél együttes halála esetén pedig az alperes – többek között – örökli az ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadát.

[4] A felek között az édesapa halála utáni hagyatéki eljárást követő hónapokban a kapcsolat megromlott, a családi vállalkozások működtetésével is nézeteltérések alakultak ki. A felek közötti viszony odáig fajult, hogy nem beszélnek egymással, az alperes több eljárást is kezdeményezett a felperessel szemben, és pert indított kötelesrész kiadása iránt, amely a Dunakeszi Járásbíróság előtt 7.P.20.836/2019. számon van folyamatban.

[5] A megromlott viszonyra tekintettel a felperes a szívességi lakáshasználatot a 2019. március 30-án kelt levelével 30 napos felmondási idővel felmondta. A levél átvételét az alperes a tértivevény tanúsága szerint megtagadta. Ezután a felperes a 2019. május 30-án kelt levelével a megállapodást ismételten felmondta. A levél az alperes címéről „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[6] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az ingatlan elhagyására és az általa használt rész birtokába történő visszabocsátására.

[7] Keresetének ténybeli és jogi alapjául előadta: az alperes mint jogalap nélküli birtokos a felmondási idő letelte után köteles az ingatlant ingóságaitól kiürített állapotban az ő birtokába bocsátani. Álláspontja szerint megilleti a felmondás joga, mert közöttük határozatlan idejű szerződés jött létre. Hivatkozott arra is, hogy a felmondás akkor tekinthető hatályosnak, ha az az érdekelt fél tudomására jut, vagy ha azért nem jut a tudomására, mert azt saját hibájából megghiúsítja. Ez az eset vonatkozik arra is, ha az érintett a postai küldeményt nem veszi át, vagy az „nem kereste” jelzéssel érkezik vissza a feladóhoz. Az alperes a felmondás átvételét megtagadta, ezzel megghiúsította az átvételét, azonban ez a felmondás hatályát nem érintette.

[8] Az alperes perbeli nyilatkozataira tekintettel az elsőfokú eljárásban hivatkozott arra is, hogy szívességi lakáshasználati szerződés (haszonkölcsön) nem jött létre közöttük, de ha az alperes szerződés létrejöttére vonatkozó állítása helytálló, akkor a szerződés felmondását megalapozza a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:359. § (4) bekezdés c) pontja és a 6:359. § (2) bekezdése is.

[9] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[10] Előadta, hogy ő és a szülei megállapodása az volt, hogy a családi cégekben végzett munkájáért „alig kap fizetést”, cserébe örökli a családi vállalkozásokat és az ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányadát, amelynek megfelelő ingatlanrészt a tulajdonjoga megszerzéséig már jogosult korlátozásmentesen lakásként használni, ezért vele szemben rendes felmondás nem gyakorolható.

[11] Álláspontja szerint határozott időre szóló szívésségi lakáshasználati szerződés jött létre közte és a szülei között, amely az általa birtokolt ingatlanrész tulajdonjogának az általa való megszerzéséig tart. Okirati bizonyítékként hivatkozott a szülők végrendeletére, továbbá arra is, hogy a felperes által megküldött felmondó levelek nem minősülnek rendes felmondásnak, mert abban a felperes nem utal arra, hogy közöttük a viszony megromlott.

[12] A viszony megromlását egyébként nem vitatta, de álláspontja szerint az ingatlanrész használatával nem zavarta a felperest. Vitatta a felmondás jogszerűségét, továbbá azt, hogy azt vele szemben hatályosan közölték.

[13] Előadta továbbá, hogy a szívésségi lakáshasználati jogviszonyra a Ptk.-nak a haszonkölcsönre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. A felek között létrejött megállapodás kizárja a rendes felmondás lehetőségét. A felmondásnak a Ptk.-ban foglalt feltételei egyébként sem állnak fenn, mert a felmondás nem tartalmazza egyértelműen azt a tényt, hogy a felmondásra azért került sor, mert a felek között a viszony a kölcsönnevő magatartása következtében megromlott.

[14] Az elsőfokú eljárás során kérte az eljárás felfüggesztését a felek között a Dunakeszi Járásbíróság előtt 7.P.20.836/2019. szám alatt folyamatban lévő kötelesrész kiadása iránti per jogerős befejezéséig, tekintettel arra, hogy abban az eljárásban felperesként az ingatlanból természetben kéri kiadni az őt szerinte megillető kötelesrészt. A másodfokú bíróság a 2.Pkf.51.171/2020/5. számú végzésével az elsőfokú bíróságnak az eljárás felfüggesztéséről rendelkező 9.P.20.528/2/2019/24. számú végzését hatályon kívül helyezte, majd a folytatódó eljárásban az elsőfokú bíróság az eljárás felfüggesztésére irányuló kérelmet újabb határozatával elutasította.

Az első- és másodfokú ítélet

[15] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül az ingatlant ingóságaitól kiürítve bocsássa a felperes birtokába.

[16] Okfejtése szerint a perben az nem volt vitatott, hogy a felek között szóban szívésségi lakáshasználati szerződés jött létre, amellyel kapcsolatban a haszonkölcsön szabályainak megfelelően kell eljárni: a szívésségi lakáshasználó ingyenesen kapja használatba a lakást és a jogviszony megszűnésekor köteles az ingatlant a kölcsönadónak visszaadni.

[17] A perben az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felek között a megállapodás határozott időre jött létre, azonban az alperes által felajánlott bizonyítási eszközök ennek bizonyítására nem voltak alkalmasak. Érvelése szerint az alperes által hivatkozott végrendelet erről a kérdésről nem rendelkezik, az csak a szülők halála estén bekövetkező öröklést rögzíti, abból azonban nem lehet arra következtetni, hogy az ingatlan használatát a szülők az öröklés bekövetkeztéig ingyenesen biztosítják az alperes részére.

[18] Következtetése szerint a felek között határozatlan időre jött létre a szívésségi lakáshasználati megállapodás, így a felperest megillette a rendes felmondás joga, a felperes pedig a 2019. március 30-án kelt levelével a szerződést jogszerűen felmondta. [Ptk. 6:359. § (2) bekezdése és a (4) bekezdés c) pontja]

[19] Téves az alperesnek az a hivatkozása, amely szerint a felperes a felmondásban utalt arra, hogy a felek közötti viszony miatt mondta fel a szerződést, ezért nem minősül rendes felmondásnak. A rendes felmondás esetén sincs jogszabályi akadálya annak, hogy a felperes megindokolja a felmondás okát, illetve azt, hogy ez az ok akár rendkívüli felmondás alapjául is szolgálhat.

[20] A tértivevény tanúsága szerint az alperes a felmondólevél átvételét megtagadta. Egységes a bírói gyakorlat azonban abban, hogy a felmondás akkor is közöltnek minősül, ha azért nem jut az érdekelt fél tudomására, mert az a kézbesítést megakadályozza (BH 2011.68.).

[21] Megállapította, hogy a felmondást tartalmazó postai küldemény közöltnek minősült, a felmondás hatályosult, emellett a keresetlevél alperes részére történő kézbesítésével a felmondást utóbb is közöltnek kell tekinteni. A lefolytatott bizonyítás alapján az is megállapítható volt, hogy a rendkívüli felmondás feltételei is bekövetkeztek, mivel a felek között nem volt vita abban, hogy a viszonyuk megromlott.

[22] Utalt arra is, hogy az alperes eljárás felfüggesztése iránti kérelmét azért utasította el, mert a kötelesrész kiadása iránti per kötelmi jellegű igény elbírálására irányul, annak természetben történő kiadása csak kivételes esetben lehetséges. Abban az esetben, ha a bíróság döntése értelmében természetben kerülne sor a kötelesrész kiadására, akkor a túlélő házastársat – azaz a felperest – egyébként is holtig tartó haszonélvezeti jog illetné meg az ingatlanon.

[23] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[24] Rámutatott: az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást abban, hogy a jelen eljárást nem függesztette fel a kötelesrész kiadása iránt indított perre tekintettel, mert a jelen per adatai alapján az alperes által a kötelesrész kiadása iránt indított perben hozandó döntés nélkül is eldönthető a jogvita.

[25] Okfejtése szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és arra is helyesen következtetett, hogy az alperesnek kell bizonyítania: érvényes jogcíme van az ingatlan birtoklására, és a felek közötti szívésségi használat határozott időre, vagy feltétel bekövetkeztéig jött létre. Ebben a körben alaptalan az alperesnek az a hivatkozása, hogy a felperesnek kellett volna azt bizonyítania: az alperesnek nincs jogcíme a használatra. A felperesnek a saját használati jogosultságát kellett ugyanis igazolnia, amelynek eleget tett a tulajdoni lap csatolásával. Ehhez képest az alperes nem tudta azt bizonyítani, hogy az ingatlan használatára érvényes jogcímmel rendelkezik. Az elsőfokú bíróság ezért a bizonyítatlanság

jogkövetkezményét is helyesen vonta le, és megalapozott döntést hozott, amikor a keresetnek helyt adott.

[26] Az elsőfokú bíróság az ingatlan kiürítése iránti kereset elbírálása szempontjából jelentős tényeket megállapította, az alperes fellebbezésében felhozott tényeknek az alperes lakáshasználati joga fennállásának igazolása körében nincs jelentőségük, nem alkalmasak az alperes lakáshasználati joga fennállásának igazolására.

[27] Rámutatott, hogy a felperes a keresetében arra hivatkozott: a felek között szóbeli megállapodás útján szívességi lakáshasználat jött létre. Alaptalan az alperesnek az a fellebbezési érve, hogy a felperes csupán azt vitatta: a szívességi használat az alperes által megjelölt módon és tartalommal jött létre. Kiemelte: a perbeli jogvita elbírálása szempontjából kizárólag annak van jelentősége, hogy a perbeli ingatlannak a felperes a tulajdonosa.

[28] A felperes az ingatlan kiürítése iránti keresetét a tulajdonjogára alapította, ezért a jogvita elbírálására a Ptk. rendelkezései az irányadóak. Abból következően, hogy a felperes keresetét a tulajdonjogára alapította, a felperesnek utóbb a tényállításai és jogállításai körében nem kellett keresetváltoztatással élnie. A kereset az általa előterjesztett jogalap alapján elbírálnak volt, ezért az elsőfokú ítélet indokolásából a Ptk. 6:359. § (2) bekezdésére és a (4) bekezdés c) pontjára vonatkozó utalást és az ezzel összefüggő, a megállapodás felmondásával kapcsolatos indokolást mellőzte.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[29] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben azt kérte, hogy a Kúria a jogerős ítéletet helyezze hatályon kívül és elsődlegesen az elsőfokú bíróságot; másodlagosan a másodfokú bíróságot utasítsa új eljárásra és új határozat hozatalára.

[30] Megsértett jogszabályhelyként hivatkozott a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatályba lépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 50. § (1) bekezdésére, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdésére, 237. §-ára, 265. § (1) bekezdésére, 279. § (1) bekezdésére, 342. § (1) és (3) bekezdésére, 346. § (4) és (5) bekezdésére, valamint a 381. §-ára.

[31] Állította, hogy a felek között a lakáshasználat tárgyában olyan megállapodás jött létre, amelyben az édesapja is részt vett, annak a tárgya határozott időre szóló szívességi lakáshasználati szerződés volt, amely az ingatlan tulajdonjogának az általa történő megszerzéséig tart. A felek közötti határozott időre szóló szívességi lakáshasználati szerződés ezzel szemben rendes felmondással nem szüntethető meg.

[32] Érvelése szerint a másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a felperes az ingatlan kiürítése iránti keresetének jogalapjaként a Ptk. 6:359. § (4) bekezdés c) pontját és a 6:359. § (2) bekezdését jelölte meg, sőt vitatta, hogy a szívésségi lakáshasználatra a haszonkölcsön szabályait kell alkalmazni. Az ügyben eljáró bíróságok ezért túlterjeszkedtek a kereseti kérelmen.

[33] Sételmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem szerezte be a Dunakeszi Járásbíróság előtt 7.P.20.836/2019. számon indult ügy iratait és annak ismeretében nem döntött ismét az eljárás felfüggesztése iránti kérelem tárgyában, ehelyett a 7. sorszámú végzésével a felfüggesztés iránti kérelmét elutasította, a döntését pedig nem indokolta meg.

[34] Szintén kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen őt kötelezte annak bizonyítására, hogy a felek közötti megállapodás határozott időre szőlt, így rendes felmondással nem szűntethető meg.

[35] Hangsúlyozta: az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetés körében nem tárta fel, hogy a felperes mire alapozta a keresetét. Szerinte a jogvita elbírálására a Polgári Törvénykönyvről szőló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) szabályai az irányadóak, mert a felek közötti jogviszony a régi Ptk. hatálya alatt jőtt létre.

[36] A másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének, a fellebbezési érvelését ugyanis nem bírálta el, nem adta indokát annak, hogy az eljárás felfüggesztésére miért nincs szükség.

[37] Az elsőfokú bíróság a kötelmi jogviszonnyal kapcsolatban rögzítette, hogy a felperes jogszerűen mondta fel a felek közötti kötelmi jogviszonyt egy olyan jogszabályi rendelkezés alapján, amelynek alkalmazhatósága ellen a felperes a per folyamán végig tiltakozott. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokolásának erre a jogszabályhelyre hivatkozását mellőzte, így a másodfokú ítéletben nincs elbírálva, hogy a felperes felmondása mi alapján történt és az jogszerű volt-e.

[38] A felperes a keresetét nem a tulajdonjogára alapította, hanem arra, hogy megszűnt az a jogviszony, amely alapján ő jogosult az ingatlant használni. A felperes a Ptk. 5:13. §-ára a perben nem hivatkozott, márpedig ha a keresetét a tulajdonjogára alapította volna, akkor ezt a jogszabályi rendelkezést meg kellett volna jelölne. Az ügyben eljáró bíróságok túlterjeszkedtek a kereseti kérelmen.

[39] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartását célozta. Utalt rá, hogy a keresetét arra alapította: az alperes mint jogalap nélküli birtokos köteles az ingatlant a birtokába bocsátani, ezért a jogvitát a Ptk. szabályai szerint kellett elbírálni. Abból következően, hogy a keresetét a tulajdonjogára alapította, utóbb a tényállásai és jogállításai körében nem kellett a keresetét megváltoztatnia. A jogvita elbírálása szempontjából ugyanis kizárólag annak van jelentősége, hogy az ingatlannak ő a tulajdonosa és tulajdonosi jogai védelme érdekében kérte, hogy a birtoklásra érvényes jogcímmel nem rendelkező alperest kötelezze a bíróság az ingatlan elhagyására.

[40] Az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást abban, hogy az alperes által kötelesrész kiadása iránt indított perre figyelemmel a jelen eljárást nem kell felfüggeszteni.

[41] Az eljárásban maga az alperes is elismerte, hogy a felek viszonya a hagyatéki eljárást követően megromlott, erre tekintettel mondta ő fel a szóban létrejött szívességi lakáshasználati szerződést. Egyetértett a jogerős ítéletben foglaltakkal abban, hogy a perben az alperest terhelte annak a bizonyítása: a felek között a megállapodás határozott időre jött létre, és ezt az alperes a perben nem tudta bizonyítani.

A Kúria döntése és jogi indokai

[42] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[43] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró első-, vagy másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. A Kúria utal rá, hogy az 1/2017. Polgári jogegységi határozat szerint a Pp. alkalmazásában a 2. pont kivételével változatlanul irányadó, a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény 5. pontja szerint a Kúria által hozandó határozat tartalmára vonatkozó határozott kérelemnek minősül az is, ha a fél – a tartalmi követelményeknek egyébként megfelelő – kérelmében a jogerős határozat, vagy mindkét fokú határozat hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság, vagy az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kéri. Vannak ugyanis esetek, amikor a felülvizsgálati eljárásban más tartalmú határozat hozatalára eleve nincs jogi lehetőség. Ennek következtében a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem követelményének megfelel a felülvizsgálati kérelem, amennyiben a fél beadványából írt tartalom szerinti elbírálás elvének megfelelő alkalmazásával megállapítható, hogy a fél a jogerős határozat melyik részét, vagy mely rendelkezését sérelmezi.

[44] A Kúriának tehát azt kellett vizsgálnia, hogy a másodfokú bíróság követett-e el olyan, az ügy érdemére kiható eljárási jogszabálysértést, amely folytán a jogvita véglegesen nem bírálható el.

[45] A Pp. 381. §-a szerint a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét végzéssel hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasíthatja, ha szükséges az elsőfokú eljárás megismétlése vagy kiegészítése, mert az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak megsértése az ügy érdemi eldöntésére kihatott és annak orvoslása a másodfokú eljárásban nem lehetséges és nem észszerű.

[46] Az alperes szerint az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése egyrésztől azért lett volna indokolt, mert az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen és olyan jogot bírált el, amelyet a felperes nem állított; nem indokolta meg, hogy miért mellőzte az eljárás felfüggesztését; tévesen foglalt állást a bizonyítási teher kérdésében; továbbá tévesen alkalmazta az anyagi pervezetésre vonatkozó szabályokat és az ügy elbírálására irányadó anyagi jogot.

[47] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmen. A Pp. 342. § (1) bekezdése szerint az érdemi döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, az ellenkérelmen és a beszámítási kérelmen. A 342. § (3) bekezdése pedig kimondja, hogy törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított.

[48] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásakor abból indult ki, hogy a szívességi használatra a haszonkölcsön szabályai – ideértve annak megszűnését is – az irányadóak, ezért anélkül vizsgálta, hogy a felmondás megfelel-e a haszonkölcsön szerződés felmondására vonatkozó szabályoknak [Ptk. 6:359. § (1) és (4) bekezdés], hogy a felperes az ezzel kapcsolatos jogszabályhelyekre hivatkozott volna és ezzel a Pp. 342. § (3) bekezdésébe ütköző módon járt el. A másodfokú bíróság azonban a Pp. 383. § (2) bekezdésében foglalt jogkörében eljárva – figyelemmel a 381. §-ban foglaltakra is – a jogsérelmet kiküszöbölte úgy, hogy az elsőfokú ítélet indokolásából az erre vonatkozó részt mellőzte. A másodfokú bíróságnak ez az eljárása nem jogszabálysértő. A Kúria abban is egyetértett a másodfokú bírósággal, hogy a jogvita elbírálásához szükséges tényállást a lefolytatott bizonyítás eredményeként így is meg lehetett állapítani, további bizonyítás lefolytatására nem volt szükség.

[49] A Pp. 123. § (2) bekezdése szerint a bíróság az írásbeli ellenkérelem – vagy annak hiányában beszámítás – előterjesztését követően a peres eljárást akkor is felfüggesztheti, ha a per eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelynek tárgyában közigazgatási per, más polgári per vagy a bíróság hatáskörébe tartozó más közigazgatási vagy polgári eljárás már folyamatban van. Az eljárás felfüggesztése az adott ügyben nem volt kötelező, a felfüggesztés az ügyben eljáró bíróságok mérlegelési körébe tartozott.

[50] A Pp. 340. § c) pontja szerint a bíróság a per során felmerült – nem a per érdemét érintő – minden más kérdésben végzéssel határoz. Fellebbezésnek az elsőfokú bíróság végzése ellen csak akkor van helye, ha a törvény azt külön megengedi [Pp. 365. § (2) bekezdés b) pont]. A Pp. 365. § (3) bekezdése szerint, ha a törvény a külön nem fellebbezhető végzésre indokolási kötelezettséget ír elő, azt a fél az ítélet elleni fellebbezésben támadhatja. A Pp. az eljárás felfüggesztése iránti kérelmet elutasító végzés ellen külön fellebbezést nem enged és indokolási kötelezettséget sem ír elő. Ebből következően az elsőfokú bíróságot indokolási kötelezettség nem is terhelte, és az alperes az ítélet elleni fellebbezésben azt nem is támadhatta.

[51] A fentiek ellenére az ügyben eljáró bíróságok az érdemi határozatukban indokát adták annak, hogy az eljárás felfüggesztésére miért nem láttak alaposnak, az pedig szintén megállapítható volt, hogy a per jogerős befejezése nem jár az alperes másik perben érvényesített jogainak a végleges megszűnésével, a jelen per tárgyát képező jogvita elbírálásától függetlenül érvényesíthet kötelesrész kiadása iránti igényt.

[52] A Pp. 265. § (1) bekezdése szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el (bizonyítási érdek), továbbá a bizonyítás elmaradásának, vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A felperes a keresetében – egyebek

mellett – a Ptk. 5:9. § (1) bekezdésére alapította az igényét. A Ptk. 5:9. § (1) bekezdése szerint aki jogalap nélkül van a dolog birtokában, köteles a dolgot a birtoklásra jogosultnak kiadni. E jogszabályhely alkalmazása szempontjából az igény érvényesítéséhez annak az előadása szükséges, hogy a felperes mint tulajdonos, vagy más jogcímen jogosult a birtoklásra, az alperes pedig anélkül van a dolog (ingatlan) birtokában, hogy a birtokláshoz jogcímmel rendelkezik.

[53] A felek között az nem volt vitás, hogy a felperes az ingatlan kizárólagos tulajdonosa és az alperes azt részben birtokban tartja. Ebből következően a felperest az igénye érvényesítésével kapcsolatban további bizonyítási kötelezettség nem terhelte. A felperes további tényelőadása szerint az alperes korábban – szóbeli megállapodás alapján – mint szívességi használó volt jogosult a perbeli ingatlan részbeni használatára, de ezt a jogát ő írásban visszavonta, írásban 15 napos határidővel „felmondott”. E többlettényállás kapcsán a felperest csak annyiban terhelte további bizonyítási kötelezettség, hogy igazolnia kellett a használati jog alperestől való megvonását. Ezt – ahogy arra az elsőfokú bíróság helyesen mutatott rá – a keresetlevél előterjesztésével önmagában igazolta, emellett a felperes a keresetleveléhez csatolta az alperesnek címzett felmondólevelet is.

[54] A felperest ezen túlmenően további bizonyítási kötelezettség nem terhelte. Az alperes a szívességi használat tényét nem vitatta, ezért azt, hogy az alperesnek – szemben a felperes állításával – volt jogcíme a használatra, az alperesnek kellett bizonyítania, illetve a bizonyítási teher reá hárult.

[55] A Kúria utal arra is, hogy az eljáró bíróságok jogszabálysértés nélkül állapították meg: az alperes a perben csak állította, hogy a szóbeli megállapodás szerint a szívességi használat határozott időre szólt, de ezt nem bizonyította. A Pp. 406. § (1) bekezdésének a Pp. 279. § (1) bekezdésével való összevetéséből adódó helyes értelmezése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok felülmérlegelésére már nincs lehetőség. A felülmérlegelésre irányuló felülvizsgálati kérelem csak abban az esetben vezethet eredményre, ha az állapítható meg, hogy a jogerős ítéletben a tényállás megállapítása során a másodfokú bíróság a Pp. 279. § (1) bekezdésébe ütköző módon iratellenes, a logika szabályaival ellentétes, vagy nyilvánvalóan okszerűtlen megállapításokat tett (Kúria Pfv.I.20.579/2019/7.). Ez az adott ügyben nem volt megállapítható. Az eljáró bíróságok nem vontak le okszerűtlen következtetést, amikor azt állapították meg, hogy az alperes nem tudta bizonyítani: a felek között határozott időre szóló szívességi lakáshasználati megállapodás jött létre.

[56] Az elsőfokú ítélet – és ennek eredményeként a jogerős ítélet – nem ütközik a Pp. 237. §-ába sem, mert – szemben a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal – az elsőfokú bíróság nem mulasztotta el tisztázni, hogy a felperes mire alapította a keresetét, illetve, hogy mi volt a felek közötti megállapodás tartalma.

[57] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy a jogvita elbírálására a régi Ptk. szabályai az irányadóak. Ezzel kapcsolatban a Kúria rámutat, hogy a szívességi használat a Ptk.-ban csak egy helyen – az 5:161. § (3) bekezdésében – szerepel. E szerint a telki szolgálat elbirtoklása körében a szívességből vagy visszavonásig engedett jog gyakorlása nem vezet elbirtoklásra, a szívességi joggyakorlás tartalmát azonban itt sem fejti ki. A bírói gyakorlat szerint vannak olyan egyéb élethelyzetek, amikor a fél – főként rokoni

vagy baráti körben – szívességi alapon nyújt valamilyen szolgáltatást (például ingyenes lakáshasználatot) anélkül, hogy ebből szerződéses kötelelem keletkezne. Ilyennek minősül a szívességi lakáshasználat, amelynek „tartalma szerint a tulajdonos jogi kötelezettségvállalás nélkül enged használatot azzal, hogy azt bármikor indokolás nélkül visszavonhatja” (Kúria Pfv.I.21.825/2018/4.). A szívességi nyilatkozat tartalma szerint olyan egyoldalú jognyilatkozat, amely ugyan a másik felet feljogosítja a dolog használatára, de ez a jog szintén egyoldalú nyilatkozattal bármikor visszavonható (Kúria Pfv.I.20.087/2016/6., Pfv.VIII.20.623/2011/7.). Kétségtelen, hogy a bírói gyakorlat szerint a szívességi lakáshasználatra a haszonkölcsön-szerződésre vonatkozó szabályok az irányadók (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.840/1997., közzétéve: BH 1999.456.). A Kúria álláspontja szerint azonban erre az atipikus kötelemeire a haszonkölcsön szabályai csak megfelelően, vagyis nem minden vonatkozásban alkalmazhatóak. Ez irányadó a felmondás szabályaira is: a szívességi használat megvonásának ugyanis nem feltétele, hogy a jogosult a szívességi kölcsön felmondására irányadó szabályok szerint felmondási idő biztosításával járjon el, a visszavonó nyilatkozat azonnali hatályú és feltételhez nem köthető.

[58] Ebből következően a konkrét ügyben az adott atipikus jogviszony kapcsán a szó szoros értelmében a Ptk. 5:9. § (1) bekezdésében foglaltakon túlmenően további alkalmazandó jogszabályhelyről nem beszélhetünk, ezért eleve fel sem merülhetett, hogy a jogviszony megszűnése kapcsán a Ptk. vagy a régi Ptk. szabályai az irányadók.

[59] Másrészről, ahogy a Kúria arra fentebb utalt, a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletéből a szívességi kölcsön szabályainak alkalmazásával kapcsolatos okfejtést, így erre tekintettel sem volt jelentősége annak, hogy az elsőfokú bíróság követett-e el jogszabálysértést, amikor a Ptk. szabályai szerint tartotta alkalmazhatónak a szívességi kölcsönre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket.

[60] Az elsőfokú bíróság egyrészről nem követett el olyan eljárási szabálysértést, ami az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését indokolta volna; másrészről a másodfokú bíróság, élve a Pp.-ben foglalt jogkörével, kiküszöbölte az általa vélt jogszabálysértést. Ezért megállapítható, hogy a másodfokú bíróság nem járt el a Pp. 381. §-ába ütköző módon, amikor az elsőfokú bíróság ítéletét érdemben bírálta felül és nem látott okot az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére.

[61] A Pp. 346. § (4) bekezdése szerint az ítélet indokolása a bíróság által megállapított tényeket, a feleknek a per tárgyára vonatkozó kérelmét, illetve nyilatkozatát és azok alapjának rövid ismertetését, az érdemi rendelkezés tartalmára történő utalást, továbbá a jogi indokolást tartalmazza. A 346. § (5) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a jogi indokolás tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

[62] A Kúria rámutat, hogy az indokolási kötelezettség megszegése csak akkor eredményezi az adott határozat hatályon kívül helyezését és a felülvizsgálatot is megalapozó eljárási szabálysértést, ha a megtámadott határozat indokolása tény vagy jogkérdés

tekintetében olyan mértékben hiányos, hogy abból nem állapítható meg: a bíróság mire alapozza a döntését. Szemben a felülvizsgálati kérelemben foglaltakkal, a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett és a jogerős ítélet indokolása tartalmaz minden, a fellebbezés és az ügy elbírálása szempontjából lényeges körülményt.

[63] A kifejtettetekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[64] A Kúria a határozatát a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[65] Az alperes pervesztes lett, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a Kúria kötelezte az alperest a felperes felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeinek a megfizetésére, amely a jogi képviselője munkadíjából áll. A felperes az általa előterjesztett költségjegyzékben 254.000 forint felszámítását kérte, de nem csatolt olyan megbízási szerződést, amely szerint a jogi képviselővel kifejezetten a felülvizsgálati eljárással kapcsolatos díjszabásban megállapodott, a perben rendelkezésre álló megbízási szerződések a felülvizsgálati eljárással kapcsolatban nem tartalmazznak ilyen kikötést. A Kúria ezért a felperes jogi képviselőjének munkadíját a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján állapította meg.

Záró rész

Budapest, 2022. október 5.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, dr. Hajdu Edit s.k. bíró